

Tænk på Zenobia!

Af Nanna Foss, forfatter og skriveunderviser

"Her er stort og tomt." Sådan starter ZENOBIA, en graphic novel om pigen Amina, der flygter fra krigen i Syrien. Sætningen gentages i slutningen, og efter knap 100 sider har tomrummet vokset sig så stort og knugende i læseren, at det næsten er ubærligt. For tomrum er et koncept, som både forfatter Morten Dürr og illustratør Lars Hornemann mestrer til fulde.

ZENOBIA starter på havet, hvor Amina sidder blandt andre bådflugtninge. Men båden kæntrer, og Amina slynges i vandet. Herefter overlapper flere fortællelag, mens den lille pige synker ned gennem et farvespektrum, der bliver stadig mere gråt.

Bogen fletter det uskyldige barndomsunivers sammen med barsk virkelighed i både ord og billeder. Dette ses bl.a., når nutiden med den kæntrede båd skifter til et flashback. "Her kan ingen finde mig" står der over billedet af Aminas silhuet, der opsluges af bølgerne – og på modsatte side åbner en dør ind til en gemmeleg mellem Amina og moren. Smil, kram og nærhed i flashbacket står i kontrast til opslaget efter, hvor Amina svæver alene i en gråligt blå, gemt væk i havet.

Der krydses mellem fortid og nutid, mellem forskellige farveverdner. Saltet til middagsdolmerne bindes sammen med saltet i havet. I flashbacks ser man, at Aminas forældre aldrig vender hjem fra en indkøbstur, så pigen flygter med sin onkel. Når hun er bange, mindes hun sagnet om Zenobia, en uovervindelig, syrisk krigerdronning.

"Tænk på Zenobia!" formanede moren. "Du må aldrig give op!"

Bogen starter og slutter med blå. Både som blanke sider og som himmel og hav. Hornemann og Dürr arbejder på smukkeste vis med tekstlige og billedlige gentagelser, der rammer fortællingen ind – og gør, at den rammer ekstra hårdt.

Flashbacks er holdt i gult og brunt. Hen mod slutningen er der 14 sider uden tekst, hvor Amina og onklens tur til flygtningebåden beskrives i kun tre farver: Sort, sandgylden og jordbrun. Man kan næsten smage støvet i munden og mærke solen brænde på huden. Stregerne er enkle, men motiverne er ikke. En død mand i en ruin. Silhuetten af et nedskudt fly. En sønderbombet, øde by.

Da Amina lander i vandet, er farverne klare og livfulde. Men efterhånden som pigen synker, suges livet ud af illustrationerne, der bliver sygelige og grå. Opslagene med dronning Zenobia har de kraftigste nuancer i bogen – stærk laksefarvet og indigoblå, ligesom coveret. På et opslag ser man dronningen på den ene side, iført rustning, sværd, hjelm og et fast blik. Modsatte side viser Amina i havet, iført tyndt sommertøj, med lukkede øjne og spredte arme. Farverne er kølige, dødlignende.

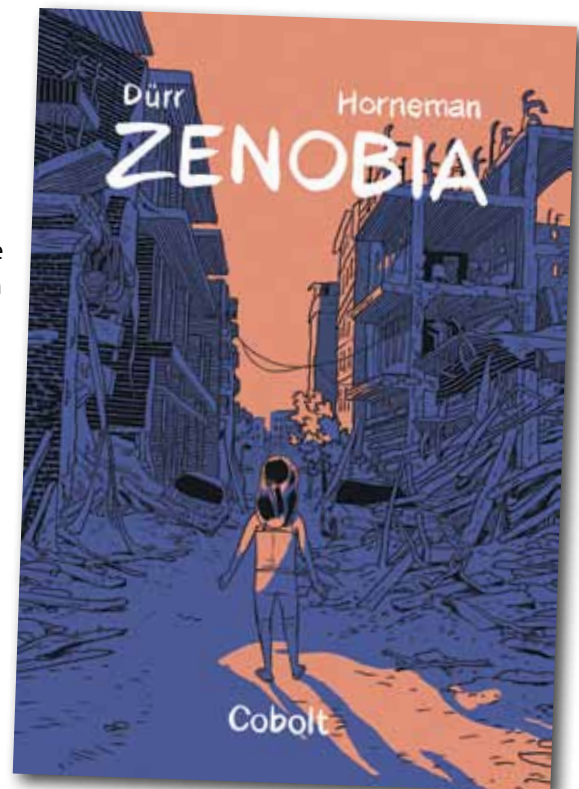
Det er kontrasten mellem krigerkvinden, der står selvvalgt alene, og det skrøbelige barn, der gør det ufrivilligt.

Dürs sprog er stramt, og ligesom Hornemann tør han lade tomrummet fylde. En iltboble, der brister som et sidste håb over Aminas hoved, punkterer tomrummet som et skud. Der er

masser af analysepotentiale i det visuelle – farvevalg, kompositioner, brug af tomhed, billedernes samspil med teksten. Det er fuldt fortjent, at bogen netop har sikret Hornemann Kulturministeriets Illustratørpris for børne- og ungdomsbøger.

ZENOBIA rammer hårdt. En bølge mod en skibside, en bombe i et boligkvarter, en sagndronnings spyd i hjertet. Dürr og Hornemann er skånselsløse i deres fortælling af Aminas historie, men de har en både pragmatisk og poetisk tilgang til krigens rædsler og til de personlige tragedier, den medfører. Og sådan skal det være. Nogle ting kan ikke gemmes væk i lykkelige slutninger.

De skal mærkes, selvom det gør ondt. De skal snakkes om. Og de skal læses, igen og igen.

Forfatter: Morten Dürr
Illustrator: Lars Hornemann
Forlaget Cobolt (2016)